

СПЕЦИАЛНА НАГРАДА

Дея Динкова Динева,

Езикова гимназия „Васил Карагьозов“, 10 клас

“Образованието не променя света, а хората, които ще променят света”

Есе

Тя крещеше. Въпросът: „Кой е нейният свят?“ беше неизмеримо неясен. Урагани се виеха в собствените ѝ мисли, тръпки от страх минаваха по кожата ѝ, а планини от идеи чакаха да бъдат изкачени. Тя крещеше. Сетивата ѝ бяха максимално изострени, въпреки че Тя ги виждаше като нереално притъпени. Струваше ѝ се, че минава през плитки локви, а това, което желаше, бе да плува дълбоко в океана. Бленуваше знания, но ѝ се струваше, че понякога бе задължена да ги гони, за да не изостане назад. Образованието? Положително полезна система с много минуси.

Вътрешно донякъде дълбоко презираше неговата същност. Да, на образованието. Като че ли всички ги е страх да говорят за това и тези, които посмеят, биват считани за грешници. Е, може би и Тя беше грешна и наистина мислеше извън дадените ѝ обстоятелства. Разбира се, дори да продължаваше да го прави, какво можеше да промени със собствения си глас? Хубаво бе, че мислите бяха изконно невинно право на всеки, та Тя да размишлява над всичко и всички, без да бъде съдена и сочена с пръст и да ѝ бъде налагано кое е правилно и кое погрешно.

С подбудителни думи срязваха волята ѝ и измъкваша дъските от лодката, на която се беше качила. Учи! Бъди разумна! Слушай! Пиши! Не отговаряй! Не греши!.. Разбира се, беше и ясно какво се очаква от нея, винаги можеше да бъде отговорна, уважителна... Очакваше се. Но образованието сякаш понякога приемаше ролята на убиец на креативността, характера и критичното ѝ самосъзнание. Думата бе „самосъзнание“. Не искаше да го остави да изхвърчи нанякъде, носено от ураганите и ветровете в планините. Имаше нужда да го храни, обучава и извайва по нейния собствен модел, а не по този, който ѝ предлагаша и дори често налагаха. Не искаше да го прокужда в изгнание при нравите на вече готови образци и да се обучава по техните правила. Човъркаше я проблемът защо на даден въпрос съответстваше един единствен отговор!? С леко провокиране на разума си Тя можеше да се досети за още десетки, развивайки по този начин мисленето си, и успяваше да намери различни решения на не една трудност. Това беше напълно съвместимо. Образование и живот. В живота обаче Тя можеше да се справя с един проблем по много начини и колкото по-кolorитна бе палитрата ѝ с решения, толкова повече щеше да се развива.

Щом поглеждаше малките деца, си мислеше колко греховно бе да израстват с мисълта, че оценяването от страна на образованието ги определя като стойностни и интелигентни хора. Как може системата да сравнява децата по ценност и значимост спрямо толкова субективни единици като оценките. И това не бе най-страшното. Беше

болезнено да гледа как отношението на възрастните около тях се променя спрямо това на какво ниво са оценили успехите им.

Всички се учат най-пълноценно чрез допускане на грешки, откриване на първопричината им и съответно търсене на отговори за изкореняването на този проблем. Защо тогава грешките бяха последното нещо, което ѝ бе позволено да допусне при изграждането си като уважавана личност? Грешките ѝ даваха възможност да мисли, да търси, да рискува, да се развива и да създава, а не да се подчинява сляпо и безкористно. Грешките са красиви и човечни и ясно заявяват ролята си в хуманизма. Но ѝ беше наложено да се срамува и да се страхува от тях. Въпреки това, Тя оценяваше факта, че греша, защото така се чувстваше истинска, съществуваща, жива.

Да, светът категорично няма да бъде променен от образованието. Но въпреки всичко Тя полагаше надежди да промени собствения си свят. Този, който бе сигурна, че може да съхрани и развие. Тя като личност имаше възможността да гради собственото си бъдеще, а знанието бе неизменима и ценна част от процеса на развитие. Малкият свят в битието на хората е сам по себе си незавършена творба, която рисува подема си цвят по цвят. Човечността ни цъфти, тя лети и възражда, свободна е да прави избори и да търси собствения Аз в общия свят. Човекът определя себе си като „разумно, мислещо същество“, тук се крие причината да се поставя на върха на животинската пирамида. Това, което обединява съществуването на „разумните организми“, е истината за всеки „мой свят“ в общото на „нашия свят“. Стремещт към промяна на един „мой свят“ може многократно да развие общността ни и да доведе до просперитет в „нашия свят“, и да бъде фактор за благополучие във вътрешния свят на всеки отделно съществуващ Аз.

Сама Тя не може да промени света, но и светът не може да промени нея самата. Образованието е пионка в собствената ни игра за самоопознаване и култивиране на малкия ни свят. Наш е изборът да намерим правилната стратегия, по която да играем. Изборът, до който да стигнем сами, водени от вътрешното разбиране за правилно и морално, а не съобразяващи се с нечии чужди норми. Ние сме главният герой в нашия собствен свят, а това означава, че има още безброй такива в обобщения проект на света. В разказваните истории главният герой е този, който успява да провокира себе си и другите около него. Ако приемем, че всеки от нас е главен герой в „моя свят“ можем да заключим, че полета за обединение и промяна би бил възможен при сливане на множество единици от отделни светове, достигащи до разгръщане и просъществуване на бъдещия „наш свят“. Или поне Тя така смяташе. Тя всъщност съм Аз. Аз крещях. Крещях безгласно, но реално чувствайки „моя свят“.